

Міс Арабелла Ешбрук
влаштовує
ЩОРІЧНИЙ ОСІННІЙ БАЛ

Містера та місіс Стівен Стіл і їхніх доньок Беатріс, Луїзу й Мері запрошують у Стебморт-парк відвідати бал, який відбудеться наступного вівторка о шостій пополудні — й ні секундою раніше!

Очікуємо на Ваше підтвердження своєї присутності й можливі побажання щодо музичного супроводу.

Перелік запрошених

Містер Г'ю Ешбрук, 66-ти років, володар Стебморт-парку

Містер Деніел Ешбрук, 32-х років, його син і спадкоємець Стебморт-парку

Міс Арабелла Ешбрук, 22-х років, його донька

Містер Стівен Стіл, 50-ти років, володар Марш-гаусу

Місіс Сьюзен Стіл, 48-ми років, його дружина

Міс Беатріс Стіл, 25-ти років, їхня старша дочка

Міс Луїза Стіл, 21-го року, їхня середульша дочка

Міс Мері Стіл, 18-ти років, їхня молодша дочка

Містер Мартін Граб, невідомого віку, кузен містера
Стівена Стіла та спадкоємець Марш-гаусу

Капітан Філіп Пенья, 33-х років, мореплавець

Містер Френк Фань, 26-х років, джентльмен

Міс Гелен Болтон, 53-х років, володарка Фауна-менору

Міс Керолайн Вінн, 24-х років, сирота і світська левиця

Містер Едмунд Кроуксворт, 32-х років, заможний
джентльмен

Гість містера Кроуксворта, 29-ти років, невідомого
суспільного статусу

Розділ 1

ЗНАЙОМСТВО

У сільській місцевості Англії розкинулося містечко під назвою Свомпшир, яке складало кілька чудових маєтків та одне огидне болото. Воно й було домівкою Беатріс Стіл — себто містечко та один із маєтків, а не болото. Ну а болото правило за домівку силі-силенній люмінесцентних жаб. Вечорами візуальний ефект був разючий, але безугавне кумкання відлякувало декого з тих, хто інакше, бува, захотів би замешкати в тому чарівному поселенні.

Беатріс Стіл була пампушкою з життєрадісною щербинкою між передніх зубів і сивим пасмом у чорних кучерях, яке з'явилося внаслідок особливо запеклого роберу у віст. Вона мала пристрасну натуру й жвавий розум, за які її любили родичі та друзі, принаймні здебільшого. Бо ж Беатріс була допитлива й тому надто багато помічала, надто тонко відчувала й надто сильно цікавилася життям за межами містечка. Її оточення вважало таку поведінку недоречною, адже Беатріс, поза сумнівом, мала оселитися з якимось молодим свомпширцем в одному з маєтків, куди ще не дісталися жаби, створити власну родину й зажити щасливо.

Саме такого життєвого шляху й очікували від юної леді, позаяк свомпширські правила пристойності були суворими. Багато років тому отець-засновник містечка, барон Фітцвільям Ешбрук, утік із гамірного Лондона в сільську місцевість, шукаючи, де б можна заснувати поселення на засадах непорушності етикету. За лічені місяці з-під його пера з'явився трактат з відповідними нормами — «Порадник свомпширців». Вважаючи жіноцтво особливо схильним піддаватися спокусам, він написав іще одну книжку на 785 сторінок — «Порадник свомпширської леді» (у двох томах), а також «Дорожній порадник свомпширської леді», щоб дама не потрапила в сумнівну ситуацію, перебуваючи у від'їзді. Ці праці заклали підвалини місцевого соціуму.

Невиконання прийнятих правил могло стати незмивною плямою на репутації жінки. За «Порадником леді», такій «безсоромниці» заборонялося відвідувати друзів, кокетувати з кавалерами або навіть підтримувати стосунки з родиною, щоб не вкривати своєю ганьбою і їх. Жодна поважна пані не забалакає з нею, жоден шляхетний джентльмен не запропонує їй руку та серце. Вона не зможе навіть купувати сукні або стрічки в місцевих крамницях.

Убраній за торішньою модою самотній ізгойці — такій пропащій жінці залишалося хіба що виїхати із селища, перебравшись до якогось новоявленого «Содому», адже в пристойному місті її не приймуть. Ну а якщо вона дістанеться Парижа, то її точно пограбує та залишить помирати вуличний шукач. А втім, вона туди, найімовірніше, і не добереться: на ніч у Свомпширі розповідали страшилки про жінок-утікачок, засмоктаних тамтешніми горезвісними трясовинами —

тільки, мовляв, їх і бачили. Тож дами були певні, що дотримують правил задля власного ж блага: не можна дозволяти, щоб порушниці етикету споганювали їхній безпечний, упорядкований, ідилічний світок.

Але, хоча вона й зростала з цими нормами та цінностями, що закарбувалися у свідомості з дитинства, Беатріс приховувала темну таємницю — одержимість убивствами. Ні, не скоєнням, а розкриттям. Вона нічого так не любила, як розібратися в хитросплетіннях мотивів підозрюваних, виявити вбивцю, а потім спостерігати, як той потрапляє до рук правосуддя.

Це хворобливе захоплення злочинами почалося з наміру проглянути газету, яку батько випишував з Лондона. Беатріс збиралася прочитати колонку світської хроніки «Хто є ким у вищому товаристві», але, обмежившись неправильним заголовком (адже не «хто є ким», а «хто є хто!»), звернула натомість увагу на іншу статтю — «За розслідування беруться сер Гакслі, джентльмен-детектив, і його помічник». Юній леді не годилося б таке читати, але дівчина незчулася, як проковтнула її до останнього рядка.

У статті докладно писали про жахливе вбивство віконта, його молоду кохану Веріті Свон, зникнення величезної колекції коштовностей, підозрілого дворецького та бравого детектива, який узявся розслідувати цю справу, — сера Гакслі, чийм девізом було *super omnia decorum* («пристойність понад усе»). Він-бо вважав, що, розкриваючи злочини, усуває порушення суспільного ладу, а це було найпочесніше з усіх можливих занять. Адже ніщо не важить так, як пристойність!

Беатріс була мов громом приголомшена, бо їй навіть на гадку не спадало, що захопленням шляхетної особи

може стати пошук злочинців. Сама вона не отримувала жодного задоволення від дозволених хобі юних панянок, перелічених у «Пораднику свомпширської леді»: вишивала жакливо, музичного хисту не мала, а малювати їй заборонили, бо виходило настільки погано, що люди лякалися. Зате виводити на чисту воду вбивць було по-справжньому захопливо — це приносило їй удоволення, наділяючи відчуттям, що, сприяючи правосуддю, вона (нехай і в ролі вболівальниці) поліпшує світ.

А ще, мабуть, у глибині душі Беатріс вирішила: якби знати, що за зло у світі криється, то це могло б підготувати її до зустрічі з ним.

Незабаром вона вже маніакально збирала газети, з нетерпінням очікуючи новин про затримання вбивці. Домочадцям видалося дивним, що Беатріс — колись така комунікабельна — почала замикатися нагорі, відмовляючись від вечірньої партії в карти. Але та, захоплена новонабутою пристрасстю, зронила кілька натяків, що закохалася, бо добре знала: лише так можна втихомирити матір і гарантувати, що їй дадуть спокій, аби «поумлівати й помріяти» — чи що там іще роблять леді за таких життєвих обставин. І мати залюбки пристала на її відмовку.

Беатріс по-своєму й справді закохалася — так захопили її гіпотетичні мотиви злочину, підказки, з яких випливало, що вбивця міг бути знайомий із жертвою, та потенційна важливість кожнісінької деталі в цій справі. Не шкодило й те, що сер Гакслі був невимовним красенем: на газетній літографії він мав вольове підборіддя, ціпок із набалдашником у формі змії та бездоганний циліндр. Помічником у нього був такий

собі інспектор Вівек Дрейк, із пошрамованим обличчям та пов'язкою на оці, чий портрети мали куди менш принадний вигляд: його незмінно зображували насупленим. Тож Беатріс не здивувалася, коли той неприємний тип вказав на молоду панянку Веріті Свон. Але сер Гакслі, як істинний джентльмен, захистив її добре ім'я від незаслужених звинувачень.

Зрештою за вбивство де Бербі засудили дворецького, і сера Гакслі уславили як героя. А той звільнив свого вічно похмурого помічника та відкрив розкішну агенцію неподалік від Вест-Енду, після чого колонка кримінальної хроніки перейшла до опису його буднів як приватного детектива. Беатріс із насолодою стежила за новинами, уявляючи, як разом із Гакслі зазирає в завулки чи обговорює версії в його кабінеті з червоного дерева. Вона підкреслювала пікантні подробиці хвилястими лініями, машинально виводила «Гакслі та Стіл» на берегах кожнісінької замітки й навіть спробувала вишити його профіль. Такий майстерній гаптувальниці, як вона, це нічим не загрожувало: її зацікавлення залишилося таємницею, бо всі подумали, що на вишивці — картоплина.

На жаль, у Свомпширі всі ці речі перетворювали її на — страшно сказати — неприємну особу з нездоровими нахилами. Неприємні особи, звісно, трапляються різні: підглядачі, підслухувачі або ті, хто люб'язно з'являється на вечірку на двадцять хвилин раніше, ніж зазначено в запрошенні. Проте, за свомпширськими мірками, неприємні особи з нездоровими нахилами — найбридкіші. Якби про її потаємну пристрасть дізналися, це означало б для Беатріс публічну ганьбу й остракізм — коректний, але цілковитий.

Тож вона знала, що з таким захопленням треба завершувати. Це джентльмен міг жити у двох світах одразу — але не леді. А тим паче у Свомпширі! Заради власного та родинного блага їй доведеться зрештою стати дорослішою й перетворитися на поважну матрону. Беатріс заспокоювала себе, що візьметься за розум наступного тижня. Або, може, через один.

Але сьогодні вона опинилася в башточці Марш-гаусу — тісного, але затишного дому Стілів, — силкуючись до початку вечірнього балу встигнути проштудіювати ще одну публікацію. З головою занурившись у читання, дівчина ледве вловлювала приглушені звуки, із якими десь унизу її батько прив'язував над одвірком відро з водою.

Містер Стівен Стіл, довготелесий лисань, мав підкручені вуса та нахил до розіграшів. Його колекція флакончиків із бутафорською кров'ю, арсенал гумових ножів і схильність ховатися по темних кутках, лякаючи доньок, імовірно, посприяли жвавості природи найстаршої з них. Беатріс завжди вносила в застілля дотепність, а містер Стіл — «подушечку-пукавку» (власний винахід і найбільшу цінність; підкладений на стілець наївної жертви, цей надувний гумовий засіб видавав гучний звук, із яким псують повітря). Ніщо так не веселило батька, як буцімто замертво падати обличчям у суп. Любов до цього жарту можна б гідно оцінити, якби він не викликав такий жах у дружини та доньок. Жіноча ж бо частина їхньої родини не могла успадкувати маєтку: у документах на право власності зазначалося, що спадкоємцем може бути лише чоловік. Оскільки капіталу Стіли не мали, усі їхні статки зводилися до Марш-гаусу. Тож коли б одного дня глава

родини впав у суп і не підвівся, заливаючись реготом, то маєток перейшов би до його найближчого родича чоловічої статі — кузена на ім'я Мартін Граб. Якби хтось із дівчат пішов за нього, то й гаразд, одначе, з огляду на всю його відразливість, ця перспектива видавалася сумнівною.

Ось чому їхня мати дивилася на заміжжя дочок із практичного боку. Місіс Сьюзен Стіл була грізною (нехай і мініатюрною) жіночкою, яка компенсувала нестачу зросту гучним голосом, рішучою поведінкою та зачіскою у сім дюймів¹ заввишки. Саме від неї Беатріс успадкувала загострене розуміння людської натури, хоча мати залучала його не для аналізу злочинів, а щоб заводити друзів і справляти свій вплив. Зібрана й контактна, Сьюзен уміла втілювати плани в життя, а її найголовнішим проєктом було повидавати заміж дочок. Якщо вона колись і говорила про щось інше, крім весільних дзвонів, то аж ніяк не в родинному колі.

— Беатріс! — долинув знизу сходові, що вели на башту, вкрай невчасний викрик місіс Стіл, від якого донька розгубила всю зосередженість. — Годі ховатися нагорі! Удень кожну вільну часинку треба пускати на променад у саду — а раптом якийсь джентльмен зверне на тебе увагу? Справжня леді завше на крок попереду!

Беатріс кинула погляд за вікно. На заболочену місцевість довкола Марш-гаусу опустилися сутінки, і густо-зелена земля зливалася з темними небесами. Насувалася буря, і прогулянки були не на часі. Але їй, найстаршій доньці, яка, увіткнувши носа в книжку,

¹ Близько 18 см. (*Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано іншого.*)

і досі залишалася без обручки на пальці, було не звикати до материних докучливих докорів.

— Яке таке заняття може бути важливішим за пошуки чоловіка? — не вгавала місіс Стіл.

«Нутрощі з випатраних трупів жертв були розкладені у формі серця».

— Я думаю про свого коханого, — відповіла Беатріс і, скориставшись носовичком, законопатила щілину під дверима, приглушуючи материні заперечення, які все ніяк не вщухали.

Вона знала, що читати вдень — ризиковано, і завжди чекала, доки всі позасинають, а вже потім бралася до газет. Але останнім часом її чимраз більше поглинали пошук доказів і висування версій. Та як же можна цілий день пробренькати на піаніно, доки вбивця розгулює на свободі?

Беатріс знову взялася до замітки, всотуючи слова на газетній шпальті.

ОСТРАХ ЛОНДОНА ДОСІ НА ВОЛІ

Сер Гакслі присягається, що затримає вбивцю, відомого як «Острах Лондона», а число трупів тим часом зростає. У п'ятницю за лічені кроки від детективної агенції Гакслі було знайдено три тіла з перерізаним горлом. Поруч валявся скривавлений ніж, а на шибці контори залишили написане кров'ю послання: «Ха ха ха! Мене ти не спіймаєш».

Відклавши газету, Беатріс занурилася в роздуми. «Послання для Гакслі... а це вказує, що вбивця з ним знайомий, — забурмотіла вона. — “Не спіймаєш”... у майбутньому часі... тож убивця, найімовірніше, не

має наміру зупинятися. “Ха ха ха” написано без дефісів, а значить, він малоосвічений — не знає правил пунктуації». Вона знову придивилася до літографії, намагаючись як слід розгледіти рани на зображеннях жертв. «Чому, питається, характер порізів не відповідає лезу підкинутого ножа?» Узявши з підвіконня — зразу за чорнильницею — аркушик паперу для листів, дівчина схопила перо й застрочила:

*Любий сер Гакслі,
чергові вітання від вашого найвідданішого
читача.*

Беатріс розуміла, що неодружена леді, яка пише неодруженому джентльменові, — страшенна розпусниця, але дозволила собі це листування з двох причин: по-перше, сер Гакслі не знав, що ці послання від дами (адже за підпис правили тільки ініціали — «Б. С.»), а по-друге, той ніколи не відповідав їй, тож формально повноцінного листування не відбувалося.

Вона саме дописувала листа, коли їй знову завадили — цього разу оглушливим вереском.

Перелякана Беатріс визирнула у вікно, аби з'ясувати, що сталося, і, розгледівши вдалині Луїзу, свою сестру, яка мчала заболоченим полем, із полегшенням усвідомила, що верещить вона не зі страху. Збуджена й весела дівчина бігла, енергійно рухаючи руками, її сукня брижилася, а волосся розвівалося за спиною, ніби омахи полум'я. Спритно перестрибнувши скупчення люмінесцентних жаб, вона м'яко приземлилася на купину моху, зробила кульбіт і спокійнісінько побігла собі далі.

Неймовірно вродлива та мила, середульша дочка Стілів Луїза була золотою дитиною, яка неодмінно мала врятувати їх усіх, уклавши вигідну партію. Хоча мати прагнула видати *кожну* з доньок за неабикого, вся родина була одностайна в тому, що Луїза — найпривабливіша, найметкіша та з найбільшими шансами належити багатого нареченого. Вона мала буйні руді кучері, приємний розсип ластовиння на симпатичному носу й, завдячуючи пристрасі до спорту, — розвинені м'язи. А ще любила поринати в життєвий вир сторч головою — подекуди в буквальному сенсі. Непосидюча й елегантна, Луїза була майстриня у всьому — від танців до стрільби по тарілках. Завзята суперниця, вона водночас уміла не відштовхувати від себе. Вмовляла найнуднішого старигана-священника зіграти партію в кеглі, а потім залюбки громила його вщент. Одне слово, усе було при ній, і Стіли пишалися таким діамантом — воістину «фамільною коштовністю».

Хоча Луїза завжди перевершувала Беатріс у чому завгодно — від крикету до кніксенів, — остання ніколи не заздрила, а старалася навчити молодшу сестру всього, що знала сама, і скерувати її на правильну життєву стежу, щиро пишаючись чужими здобутками.

Дивлячись, як Луїза біжить болотом сама самотою, Беатріс відчула докір сумління. Зранку перед балом сестри зазвичай ходили до містечка — купували нові стрічки та пліткували, гадаючи, хто з джентльменів попросить залишити для себе місце у їхніх бальних книжечках того вечора. Але сьогодні Беатріс відмовилася від ранкової прогулянки, щоб приділити час точному розслідуванню.

Грюкнувши вхідними дверима, Луїза ввірвалася до середини.

— У мене новини з містечка! — гукнула вона. — Мерщій усі до вітальні!

Беатріс не мала сумніву, що принесені вісті не викличуть особливого потрясіння, бо у Свомпширі ніколи не траплялося нічого цікавого. Але, відгукуючись на поклик сестри, заходилася ховати речові докази свого недозволеного захоплення: підважила підвіконня, під яким зберігався товстий стіс пожовклих газет, листів і нотаток, додала поверх нього останній номер і, з натугою опустивши лутку на місце, прикрила її подушечкою з вишитим афоризмом (подарунком Деніела Ешбрука — любого приятеля), який, за словами останнього, наводив на думку про Беатріс: «І в своєму гніздечку панні / Було б незатишно без читання».

Відвівши погляд від вишивки, вона нашвидкуруч підписала послання до Гакслі своїми ініціалами. За винятком Луїзи, Деніел був її найближчим другом. Він охоче давав Беатріс почитати будь-які книжки з особистої бібліотеки та любив дізнаватися, якої вона думки про класику. В усьому Свомпширі лиш він і поділяв її зацікавлення зовнішнім світом. Вони з дитинства жадібно обмінювалися книжками й разючими одкровеннями, які черпали з прочитаного. Місіс Стіл, природно, гадала, що дочка за ним сохне, а та не виводила матір із цієї омани, яка давала їй змогу проводити за читанням хтозна-скільки часу. Хай там як, а Деніел видавався дівчині неймовірно приємним, хоча їхня дружба й душевна спорідненість так і не переросли у щось більше.

Але що б то подумав Деніел — довірений конфідент Беатріс, — коли б довідався про її таємницю? Якби

дізнався про предмет її палкої пристрасті? Попри все, що вони мали спільного, дівчина розуміла: *такого* її приятель нізащо не схвалив би.

Беатріс згорнула листа й заховала його за корсет. Незабаром мав зайти помічник поштаря, який забирає кореспонденцію, і послання, бува, вдасться відправити з ним, коли домочадці займуться приготуванням до балу. А зрештою, натягнувши рукавички, аби приховати чорнильні плями на пальцях, вона спустилася у вітальню, де зібралася решта родини.

Місіс Стіл із Луїзою стояли коло каміна, й обидві замало не стрибали від нетерпіння.

Тимчасом як Мері, ще одна сестра Беатріс, сиділа за фортепіано, роблячи якісь позначки на партитурі під заголовком «Місячна ода». Наймолодша зі Стілів, вона була дуже замкнена. Попри те, що в тонких стінах Марш-гаусу звукоізоляція була поганенька, Мері хтозна-як блукала непоміченою, нерідко раптово й нечутно з'являючись там, де її не чекали¹. Власне, містер Стіл, який сидів у кріслі, занурений у книжку мальописів, здавалось, і тепер не усвідомлював її присутності, бо з переляку зронив своє читиво, коли Мері зненацька взяла якийсь деренчливий акорд.

— Ну нарешті! — вигукнула місіс Стіл, коли Беатріс увійшла до кімнати. — А то сохнеш там за своїм селадоном!

Та подумки закотила очі й, ухиляючись від бризок із відра, яке батько прилаштував над дверима, пройшла

¹ Мері була відчужена, неговірка і взагалі потаємна. Здебільшого про неї знали тільки те, що вона має волосся мишачого кольору та полюбає прогулянки на природі. Ну а того, чого здебільшого не знали, стало б на кілька томів. (Прим. авт.)

було, щоб сісти поряд нього, але позволікала й, піднявши скуйовджену диванну подушку, виявила під сподом підкладену «пукавку».

— І звідки вона там узялася? — невинним тоном поцікавився батько, коли Беатріс простягла йому свою знахідку. Але місіс Стіл втрутилась і викинула її у відчинене вікно.

— А зараз, коли всі *уважно слухають*, — із натиском промовила вона, — Луїза може повідомити новини.

Мати взяла середульшу доньку за руку, і обидві опустилися на смугасту канапу.

— Я щойно чула це від Арабелли Ешбрук, із якою ходила в містечко, — сказала Луїза.

— То ти пішла з Арабеллою? — перепитала вражена Беатріс.

— Ну, вона була вільна... — пояснила сестра, збентежено засовавшись на канапі. — Я про всяк випадок погукала тебе перед виходом, коли раптом що, але ти не озвалася. Мені шкода, — докинула вона, і її доброзичливе личко сповнилося каяття.

— О... ні. Усе гаразд, — одразу почала втішати її Беатріс. — Не хвилюйся.

Молодша сестра Деніела Ешбрука, Арабелла, мала стати господинею вечірнього балу. На превеликий жаль Беатріс, яка вважала ту зарозумілою та пихатою, Луїза з Арабеллою стали проводити дедалі більше часу в товаристві одна одної. От тільки як же їй — поглиненій читанням — дорікати Луїзі за знайдену подругу, що бувала вільною набагато частіше?

А та, оговтуючись від хвилинного зніяковіння, вела далі:

— Ідеться про вечірній бал.

— Його скасовують? — утрутився містер Стіл. — Ото було б добре!

— Це було б *жахливо!* — вигукнула місіс Стіл.

А їхня старша дочка між іншим подумала: якби якийсь жахіття справді сталося, то це принаймні внесло б хоч якусь новизну, — але миттю відчула себе винуватою. *Не хоче* вона нічого поганого! Ліпше нудьга, ніж біда.

Хіба ні?

— Так чи інак, а новини ось які, — оголосила Луїза. Тут усі нарешті стихли й глянули на неї.

— Почесним гостем вечора, — пристрасно зашепотіла вона, — має стати *містер Едмунд Кроуксворт*.

Місіс Стіл зойкнула й, знепритомнівши, повалилася на канапу, а Луїза схопила за руки старшу сестру й потягла її у веселий танок. Беатріс не вповні розуміла, що коїться, але, кружляючи перед розпашілим і збудженим обличчям Луїзи, відчула приплив інтересу. Навіть заінтригований містер Стіл опустив свою книжку з мальописами, не помічаючи, як у нього з кишені дає драла жаба.

Лише Мері втупилася в усіх спантеличеним поглядом.

— А хто такий цей містер Едмунд Кроуксворт?

Але на неї, як і завше, ніхто не зважав.